

ÅRSAVISEN UDENFOR

FONDEN PROJEKT UDENFOR • ÅRSBERETNING • 2017 / 2018 • april 2018

DE FØRSTE MOBILE TRÆHUSE TIL HJEMLØSE REJSER SIG I AARHUS

Foto: Ole Knudsen

I sommeren 2018 vil fem nye mobile træhuse stå klar til at møde Aarhus by. Ikke længere som idéer eller tegninger; men som fysiske boliger med rum til alle de oplevelser og udfordringer, der vil flytte ind sammen med de hjemløse borgere, der skal bo der - og som selv har været med i udviklingen af deres nye hjem. Rammen til det første hus står nu klar, og jeg er taget til smilets by for at få syn for sagen. Side 10.

NAT PÅ GADEN

Hjemløsetællingen og hjemløse der sover på gaden

SIDE 3

MAD OG OMSORG

Nathja er frivillig på 13. år

SIDE 4

REJSELIV

Riga - København,
En rejse hjem

SIDE 5-6

BØGER

Nye udgivelser fra forlaget UDENFOR

TILLÆG

BYG OG BO

"Jeg har boet mange steder, men jeg har sjældent følt mig hjemme"

SIDE 8

FORSKNING

Nyt forskningsprojekt om hjemløse kvinder

SIDE 11

PROJEKT UDENFOR

projekt UDENFOR har igennem de sidste 20 år arbejdet med socialt udstødte hjemløse mennesker, der ikke kan få, eller ikke vil have hjælp andre steder. Det er vores formål at forbedre forholdene for samfundets mest udstødte gennem:

- direkte relationsarbejde med de personer, der allerede er udstødte.
- afdækning, dokumentation og formidling af viden om udstødende faktorer i samfundet, for derigennem, om muligt, at forhindre yderligere udstødelse.

Tid, tålmodighed og tillid er omdrejningspunkterne i projekt UDENFORs opsøgende og udgående arbejde, hvor organisationens gadeplansmedarbejdere i dagens, aftenens og nattens timer imødekommer hjemløse borgers behov for støtte og omsorg, der hvor de er - ude på gaden.

Samtidig bliver der på kontoret arbejdet på at dokumentere og formidle viden om hjemløshed og udstødelse, så vi sikrer, at den unikke viden vi opbygger via en daglig kontakt med gadens folk formidles videre, skaber debat og gør en forskel, der rækker ud over det konkrete arbejde på gaden.

Vi arbejder aktivt og bevidst med at gå foran og eksperimentere med nye initiativer og projekter, som tager udgangspunkt i aktuelle behov på gadeplan eller i udstødende tendenser i samfundet.

NINNA HOEGH,
DIREKTØR

GITTE AALBÆK,
SOUSCHEF OG FAGLIG LEDER

KÆRE LÆSER

Velkommen til projekt UDENFORs årsberetning, som i år er udformet som en avis. Sådan plejer den ikke at se ud. Vi trængte til fornyelse og nytænkning. Og det sidste må du gerne læse som en opfordring. En opfordring til nytænkning på hjemløseområdet generelt.

Der er 6635 hjemløse i vores lille land. Tallet kender vi, fordi de hjemløse skrives i mandtal hvert andet år af den statslige forskningsinstans VIVE. Registreringen viste endnu en gang en stigning i antallet af hjemløse mennesker i Danmark. Endnu en gang bør registreringen minde os om, at det vi gør ikke er godt nok.

Efter en dramatisk slutning af 2017 med vanskelige forhandlinger om finansloven, må man spørge sig selv, om det hele gør en forskel – altså en forskel for dem, der har allermindst i Danmark. Vi tillader os at tvivle, når vi ser, at der år efter år handles mod bedre vidende med det resultat, at skattepenge kastes efter tiltag, som ikke er reelle løsninger, men som blot giver et plaster på såret eller giver vores politikere et skær af handlekraft. Generelt lader gode initiativer med gennemslagskraft på strukturelt niveau vente på sig. Kommunen har ansvaret for at hjælpe. Men kommunernes fortrukne redskab er herbergerne, som dels er massivt finansieret af staten, og som, i hvert fald i perioder, må afvise mange grundet pladsmangel. Samtidig søges Housing First-metoden kombineret med udredningsmodeller, handleplaner og andet kommunalt bureaukrati, som nogle gange gør det endnu sværere for hjemløse at komme i bolig. Det fører til stor frustration blandt både hjemløse og fagpersoner på området og nogle gange rent faktisk til, at hjemløse ikke kan skrives op til bolig, før en lang bureaukratisk proces er til ende. Og ikke nok med det. De hjemløse der er nødsaget til at sove på gaden, mødes med tiltag som kriminaliserer deres situation: Zoneforbud, forbud mod at sove flere sammen og lov mod "utryghedsskabende" tiggeri. Det er ikke det Danmark, vi kan være bekendt. Projekt UDENFOR er en værdibaseret organisation, som fortsat vil forsøge at fremme en humanistisk tilgang til arbejdet med udsatte

mennesker, i et samfund hvor den sociale indsats i høj grad er styret af mål og resultater, som kommer til at skygge for de mennesker, det handler om. Derfor vil vi fortsat arbejde opsøgende og advokerende for og med mennesker, som er så udstødte, at de lever på gaden, uden den hjælp de har behov for. I 2018 vil følgende desuden spille en særlig rolle i organisationen:

> Først og fremmest mener vi ikke, at det der gøres i forhold til udenlandske hjemløse er godt nok. Vi er dagligt vidne til ubehandlet sygdom og massiv social deroute blandt særligt udsatte hjemløse migranter på gaden, og vi mener ikke, at problemerne kan klares på nationalt niveau. Derfor håber vi, og vil arbejde for, at der kan blive enighed om, at forholdene kan bedres gennem en EU-fond. Indtil da vil vi argumentere for, at mødet med udenlandske mennesker på gaden baseres på en mere medmenneskelig tilgang, fremfor kriminalisering, nedværdigelse og stigmatisering.

> I løbet af de senere år har vi - især på internationalt plan - observeret en voksende interesse omkring køn, kønsforståelse og kønsidentitet som væsentlige faktorer i forståelsen af social eksklusion. I 2018 udkommer projekt UDENFOR med en antropologisk forskningsrapport omkring kvinders hjemløshed i Danmark, som kan være med til at belyse nogle af de forhold og mekanismer, der gør sig gældende blandt denne gruppe. Vi vil desuden følge og støtte det skærpede fokus i og udenfor Danmark på LGBTIQA-relaterede problematikker, der de seneste år i stigende grad har vist sig i sammenhæng med hjemløshed.

> I forlængelse af studiet af kvinders hjemløshed, kan vi desuden nævne, at det er én af ambitionerne for projekt UDENFOR fremadrettet, at en del af vores formidlingsaktiviteter vil udgå fra en lille permanent forskningsenhed, som i et tæt parløb med vores socialarbejdere og andre forskningsenheder i Danmark og ude i Europa kan levere god kvalitativ, praksisbaseret og "gadenær"

forskning omkring hjemløshed. Vi har rimelig gode tal i på hjemløseområdet i Danmark, men der mangler videnskab, der ikke kun baserer sig på tal, hvis vi gerne vil forstå og hjælpe.

> Vi ved, at der de seneste år har det været en massiv stigning i antallet af unge hjemløse, som burde bekymre mere end aktuel handling på området lader os være vidne om – der sker faktisk ikke ret meget positivt fra lovgivningens side. I december 2017 afsluttede vi i projekt UDENFOR et treårigt ungeprojekt, som - udover at tilbyde omsorg og hjælp på gaden - gav os et indblik i livet blandt den gruppe af unge hjemløse, som lever store dele af deres tilværelse i gadehjemløshed, og som gør meget for at undgå indskrivning på herberg. Vi ser et stort behov for en fortsat opsøgende indsats over for de allermost udsatte hjemløse unge, og ønsker fremtidigt at kombinere opsøgende arbejde overfor målgruppen med tilbud om kreative og fællesskabsskabende aktiviteter, som kan rumme unge, som andre tilbud ikke rummer, og som kan åbne nye muligheder for udvikling og for oplevelsen af at deltage og høre til.

> Vores to projekter Byg UDENFOR og Café UDENFOR i Aarhus vil fylde en væsentlig del af organisationens arbejde i 2018, hvor byggeriet af huse for alvor skal realiseres. I projekt UDENFOR bevæger vi os dagligt på gaden, og det er hver dag tydeligt, at nogle af de dårligst fungerende hjemløse mennesker har brug for skræddersyede tilbud for ikke at blive ladet tilbage fx på gaden eller på langvarige ophold på herberger og forsorgshjem. Herberget er ikke den endelige løsning på hjemløseproblemet! Herberget er tænkt som det underste sikkerhedsnet, og som en

midlertidig foranstaltning, mens man kommer til hægterne, og får den relevante støtte. Her kan de allermost basale fornødenheder komme på plads: Et varmt og tørt sted at sove, tøj på kroppen og tilstrækkelig mad og drikke. Først når basal overlevelse er sikret, kan et menneske forholde sig til langsigtede løsninger. Herberget skal være en platform for hjælp og social indsats, og når man har fundet fodfæste og fået støttesystemet omkring sig på plads, så skal herberget være springbræt til egen bolig med eller uden støtte eller til en varig boform med mere omfattende social støtte, hvis dette er nødvendigt. Problemet er bare, at kommunerne ikke formår at skaffe eller anviser til de rette betalelige boliger til målgruppen. I projekt UDENFOR lægger vi i 2018 alle kræfter ind på, sammen med en gruppe hjemløse, at få bygget et antal huse i Aarhus, som varetager udsatte hjemløses behov, og som kan være med til at inspirere til nytænkning, og vi håber, at der bliver taget godt imod dem, både af stat, kommuner og borgere. På sigt er drømmen og ambitionen at kunne etablere en mere permanent del af projekt UDENFOR i Aarhus, hvor hjemløsheden er steget markant de seneste år.

Årsavisen UDENFOR er et udpluk af de kommentarer, notitser og indlæg projekt UDENFOR har udgivet i 2017. Avisen er også krydret med nye artikler, som giver et kig ind i nogle af vores mange aktiviteter for at forbedre forholdene for mennesker, der bor og lever på gaden. Søger du uddybende indblik i vores arbejde, kan du læse mere på vores hjemmeside udenfor.dk.

God læselyst.

NINNA HOEGH OG GITTE AALBÆK

ÅRSAVISEN UDENFOR

REDAKTION OG LAYOUT: ANNE KIRKEGAARD

ANSVARSHAVENDE REDAKTØRER: NINNA HOEGH OG GITTE AALBÆK

INDHOLD: NINNA HOEGH, GITTE AALBÆK, ANNE KIRKEGAARD, PREBEN BRANDT, JANE LAUSTSEN, MARGIT ERNST, ANNETTE TULLBERG, LIV KREINER, BO HEIDE-JOCHIMSEN, PER GLAD FUGLSBJERG, TABITA NYBERG PETERSEN, ANNE-SOFIE WIELAND MAINTHORSEN, TINE VESTERBOG, CHRSTIAN HOLM RIDDER, LARS ANDERSEN, YUNA SOMMER, KIM KROMANN, HELGA LILJEBÆK, KIM PRETZMANN OLESEN

TRYK: EKS-SKOLENS TRYKKERI

FONDEN PROJEKT UDENFOR

RAVNSBORGGADE 2-4, 3. SAL
2200 KØBENHAVN N

TELEFON: 33427600

E-MAIL: INFO@UDENFOR.DK

WWW.UDEFOR.DK

PROJEKT UDENFORs BESTYRELSE

PREBEN BRANDT
JENS ELBIRK
BENTE GROTH
STEEN MOESTRUP
LARS BENJAMINSEN
LINE BARFOD
HANNE RAMSBØL
EMMA SCHMIDT

HJEMLØSETÆLLINGEN OG HJEMLØSE DER SOVER PÅ GADEN

Nogle hjemløse – heldigvis er der tale om et beskedent antal – sover på gaden. Det var dem, og først og fremmest de af dem, der også har en psykisk lidelse, vi i projekt UDENFOR har beskæftiget os med gennem de sidste godt 20 år – og faktisk også før da. Derfor er det næsten heller ikke til at bære, at der ikke alene stadig er mennesker, der sover på gaden, men at antallet øges.

Det fremgår af den nye hjemløsetælling, der viser, at der i uge 6 i 2017 var 648 personer, der var hjemløse og sov på gaden. Det er 10 % af alle hjemløse, og det er 142 flere end ved første tælling i 2009. Antallet er steget jævnt over de 8 år. Næsten halvdelen af de hjemløse der sover på gaden, har været hjemløse i mere end 2 år. Størstedelen er i alderen fra 30 år og op til 50 år. Omkring 100 af dem har ingen indtægt. Næsten halvdelen opholder sig i det storkøbenhavn-ske område. Hver fjerde har en fysisk lidelse og godt halvdelen en psykisk lidelse.

Det var de lidenskabsløse fakta, virkeligheden ude på gaden er helt anderledes bevægende. Lige meget hvor meget man kan gøre forsøge på at dække sig ind med romantiserende forestillinger om et frit liv til mennesker, der ikke ønsker samfundets tilbud, er sandheden, at et liv på gaden er forbundet med ensomhed, kulde, frygt, fornægtelse, sult og helbredsproblemer.

Og nogle gange med fandenivoldskhed, overlevelsessevne, styrke og mod, ja, men hverken med livsglæde eller overskud til at ændre på sine leveforhold. Vores erfaring i projekt UDENFOR er, at det altid kan lykkes at mødes og få skabt en god kontakt med hjemløse, der sover på gaden. Det kan tage tid, og kræve stor forståelse og tålmodighed, men fører altid til en forståelse om ændring til en bedre livssituation, set såvel med vores, den hjemløses og samfundets øjne.

Indsatsen for at hjælpe hjemløse gadesovere, kunne nok behøve flere ressourcer, men det der virkelig skal til for at reducere antallet af hjemløse udesovere er mere forebyggelse. Vi ved fra vores praksis noget om vejen ud i gadehjemløshed, men vi kender den kun fra den enkelte, og som praktikere ser vi derfor mest det flimrende billede af forskellige årsager. Men et godt bud ud fra hvad vi oplever som hovedårsager er, at det ikke er et spørgsmål om mangel på billige boliger, men på egnede boliger. At det drejer sig om udsættelser på grund af konflikter med andre beboere og udlejere. At det drejer sig om manglende støtte i det tidligere hjem. Og at det drejer sig om dårligt samarbejde mellem psykiatrien, der hvor den er inde i billedet, og de sociale myndigheder.

PREBEN BRANDT

EN TILFÆLDIG NAT PÅ GADEN I KØBENHAVN

22.00: En pakke cigaretter, en lighter, en lommelygte, et termisk varmetæppe og en gul lap papir med kragetæer. Jeg er taget med gadeplansmedarbejder Bo Heide-Jochimsen på arbejde i nattens København. Den lysegrønne Fjällräven er pakket og klar til fire timer i vintermørket. **"Jeg har sjældent en masse oppakning med på gaden"** forklarer Bo, da han knapper tasken og gør klar til at gå. **"Det vigtigste er, at man har sig selv med, og at man kommer med ro - vi skal ikke stresses de hjemløse, vi møder. Får jeg brug for noget – en sovepose eller andet til én derude – henter jeg det"**.

22.15: Jeg har dunjakken lynet helt op i hagen. Vejr-app'en på min telefon siger '- 5 grader', men mine frosne kinder og en hvinende susen for ørerne ned gennem Nørrebrogade gør det klart, at den såkaldte 'chill-faktor' er på spil i dag. "Hvad står der på den gule lap, du pakke- de i tasken, Bo?" spørger jeg, da vi drejer om hjørnet ad Stengade. **"Jeg laver altid en liste over de steder, jeg vil prioritere i løbet af natten. I nat skal jeg på det, jeg kalder "opsøgende" nattevagt. Jeg skal ud og have en fornemmelse af byen lige nu. Jeg har fundet nogle sovesteder, som jeg vil se om bliver brugt. Og så er jeg de sidste par dage blevet opmærksom på flere nye borgere i bybilledet, som jeg synes, ser rigtig plagede ud. Hvis jeg ser dem i nat, kan jeg måske få en bedre forståelse af deres rutiner på gaden"**.

22.20: Vi nærmer os indgangen til Stengade 40; en natcafé for byens allermest udsatte, og derfor et sted, hvor flere af projekt UDENFORs brugere kommer en gang imellem for at få sig en nat indenfor. En af dem finder vi vaklende på fortovet foran os. Bo lægger armen om ham og følger ham ind i natcaféens lille stue, hvor flere har fundet plads foran tv'et. På bordet står varm kaffe, og bagerst i lokalet har en enkelt mand allerede lagt sig til ro i én af køjesengene. Bo og den spinkle ældre herre får sig en lang snak, inden vi atter forsætter ud i mørket.

23.15: Tankerne efter et kort visit på endnu en natcafé - det propfyldte nødhøj- berg Grace, hvor et virvar af mennesker havde lagt sig til rette på madrasser på gulvet - begynder at bundfælde sig, mens tonerne fra en skrøbelig men kraftig kvindestemme møder de massive hvidkalkede vægge i Vor Frue Kirke. Vi har sat os på bænken allerbagest. **"Jeg går tit herind på mine aftenvagter. Mange af mine brugere kommer her for at få en pause, og jeg er ofte blevet opmærksom på meget sårbare personer - særligt posefolk - her, som jeg har taget kontakt til senere for at høre, om der var noget jeg kunne hjælpe med. Jeg**

tager ikke kontakt herinde. Her skal folk have lov at være sig selv", forklarer Bo.

00.05: Selvom klokken har passeret midnat, er hovedbanegården livlig af mennesker; alle slags mennesker. Der er alle dem, der har travlt, som skal nå et tog. Og så er der alle de andre – dem der opholder sig i og omkring den gamle banegård uden at skænke togdriften en tanke. En yngre fyr ved billetautomaterne, med huller i skoene og et laset sæt tøj, fanger Bos opmærksomhed. **"Ham har jeg set flere steder i byen, han samler flasker og leder efter penge. Han ser mere og mere slidt ud, hver gang jeg ser ham. Han virker rigtig paranoid, og jeg vil gerne have en god første kontakt, så jeg vil finde et bedre tidspunkt. Nu ved jeg, at han opholder sig på gaden i alle døgnets timer, og at jeg bl.a. kan finde ham her, det er godt."**

Kl. 01.00: **"For nogle år siden fandt vi altid mange udesovere her på Østerport station, men der er sket meget i byen de seneste år, som gør det svært at overnatte udenfor"** forklarer Bo på vej ind på den mennesketomme station. **"Som du kan se, er bænken i alle skurene fjernet"**. Han peger på de tomme skure på den anden side af skinnerne. **"Her kunne man ellers ligge i fred, og i ly og læ"**. **"Har du andre eksempler?"** **"Masse! Bænke er blevet fjernet eller afkortet mange andre steder i byen. Flere af byens riste – dem, hvor der kommer varm luft ud - er blevet blokerede eller lagt på skrå. Og der er sat hegn og andre typer forhindringer op, de steder, hvor det kan være oplagt at lægge sig til at sove"**.

01.30: Bo stopper op og nikker mod venstre. **"Der ligger én og sover"**. Vi er i Østre Anlæg. Jeg stikker hovedet ind i skuret ved siden af os. Det er svært at danne sig et billede af personen på bænken i mørket. Bo går tættere på. Det er en mand, opklarer han, da han kommer ud. **"Det røde, han har over sig, er et tæppe, og det bekymrer mig lidt. For fjorten dage siden lå han med det samme tynde tæppe på. Jeg vil ikke forstyrre ham i hans nattesøvn, den har han nok behov for. Havde jeg vurderet, at han havde et akut behov for hjælp, havde jeg selvfølgelig grebet ind. Men jeg vil komme forbi med kaffe en morgen i næste uge, og finde ud af, hvad han er for én, og fortælle ham om hans muligheder."**

02:00 **"Det har været en stille nat"**, konkluderer Bo, inden vi går hver til sit. **"Men jeg har set flere personer i nat, som jeg også har registreret i dagtimerne. Min formodning om, at de lever isoleret på gaden og sandsynligvis ikke modtager hjælp, er blevet forstærket. Nu handler det om at få skabt en god kontakt, og arbejde på at få lov at hjælpe dem"**.

ANNE KIRKEGAARD

1, 2, 3... 6635 HJEMLØSE I DANMARK

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter For Velfærd, også kaldet VIVE, har siden 2007 kortlagt hjemløsheden i Danmark. Kortlægningen gennemføres hvert andet år og finder sted i uge 6.

Ved 2017- kortlægningen har projekt UDENFOR især lagt mærke til at:

- Hjemløsheden er i stadig vækst; vi ser en stigning fra 6.138 hjemløse borgere i 2015 til 6.635 i 2017
- Antallet af gadesovere er steget fra 609 hjemløse i 2015 til 648 i 2017
- Gruppen af hjemløse migranter er vokset markant: fra 125 hjemløse i 2015 til 438 i 2017. Af disse var 198, svarende til 45%, gadesovere på opgørelsestidspunktet i uge 6.
- Andelen af hjemløse kvinder er steget fra 1.325 i 2015 til 1.633 i 2017. Andelen af hjemløse kvinder har ellers ligget stabilt i nogle år, men er nu steget fra 22% til 25%
- Der blev talt mindst 39 hjemløse børn under 18 år i 2017. Af de 39 børn var der 5, som ikke var sammen med en forælder. De var alle 17 år
- Unges hjemløshed er i stadig og hurtig vækst; fra 1.172 unge hjemløse i 2015 til 1.278 i 2017. Det er en stigning på 9%. Ser vi på perioden 2009 -2017 under ét, er der tale om en fordobling af antallet af unge hjemløse: fra 633 i 2009 til 1.278 i 2017

NATHJA ER FRIVILLIG I DEN MOBILE CAFÉ PÅ 13. ÅR

”HER DUFTER AF FISKEFRIKADELLER!” UDBRYDER NATHJA, DA HUN TRÆDER IND I PROJEKT UDENFOR. ”BINGO!” LYDER DET INDE FRA KØKKENET, HVOR KOKKEN LIV TJEPT DRYSSER DEN SIDSTE PERSILLE UD OVER EN HVID KARTOFFELSALAT. NATHJA FINDER EN KASSE MED VANTER FREM FRA REOLEN MED DONERET TØJ OG GÅR UD MOD BILEN. JEG FANGER HENDE INDEN HUN - OG FISKEFRIKADELLERNE - FORSVINDER UD I BYENS GADER.

Nathja, jeg har regnet mig frem til at du er kørt ud med Den Mobile Café over 400 gange.

Ja, det passer nok meget godt, svarer hun tænksomt.

Må jeg ikke stille dig et par spørgsmål, inden I kører?

Nathja arbejder til daglig som pædagog i en vuggestue på Vesterbro og er, med sine tretten år i Den Mobile Café, projekt UDENFORs mest erfarne frivillige. Hun smiler og nikker godkendende til mit spørgsmål.

Det er jo længe siden efterhånden, så det er ikke sikkert, du kan huske det – men hvorfor

startede du som frivillig i Den Mobile Café?

Det var faktisk lidt tilfældigt. Jeg arbejdede i en bager den gang, hvor to frivillige altid kom og hentede overskudsbrød til uddeling i Den Mobile Café. Jeg syntes, det lød spændende, det de lavede, og faldt tit i snak med dem omkring projektet. Jeg var lige blevet færdig med gymnasiet og ville gerne bruge min ekstra tid på noget frivilligt arbejde, uden helt at vide hvad det skulle være. Men jeg havde brug for at gøre noget for andre mennesker, og det skulle være noget, som ikke var bogligt. En dag var det frivilligkoordinatoren selv, der kom og hentede brød, og så tænkte jeg, nu spørger jeg altså; kan I bruge en frivillig?. ”Vi har plads til én i bilen på fredag – du kan jo starte med at komme med ud og prøve,” svarede han lige med det samme.

Og den hoppede du med på?

Ja! og det er tretten år siden nu.

Kan du huske turen den fredag?

Ja, mest at jeg var noget nervøs. Jeg har boet på både Vesterbro og Nørrebro og har altid været vant til at se og hilse på hjemløse i byen, men så tæt havde jeg aldrig været på, hvis man kan sige det sådan. Bortset fra, at det selvfølgelig var et møde med en hård virkelighed, var der heldigvis ikke meget at være nervøs for. Jeg skulle ud sammen med en ældre frivillig, Mette hed hun vist, som havde kørt i mange år, så det var trygt og spændende. Og der gik ikke lang tid, før jeg kunne mærke, hvor stor en forskel det gjorde. Jeg kunne se glæden i folks øjne, når vi gjorde stop.

Hvordan har Den Mobile Café kunnet holde på dig så længe?

Det er mødet med brugerne, der gør det, helt sikkert. Det er unikt. Og den glæde det stadig er – både for dem og for mig. Det, at opleve hvor taknemmelige de

bliver over ikke særlig meget. Der skal ikke så meget til for at gøre noget godt. Jeg giver lidt af min tid, og får selv en masse igen. Når jeg synes, det hele ikke er særlig sjovt på en kold vinterdag, eller når jeg er træt og kommer lige fra arbejde, kan turen ud i byen godt være en lille smule uoverskuelig, men så sætter brugerne ligesom det hele lidt i perspektiv.

Er der noget, der har ændret sig på de tretten år, du er kørt ud på gaden i Den Mobile Café?

Der er kommet flere udenlandske brugere. I starten var det mest danske posefolk – som jeg husker det - og mange grønlandske hjemløse. Dem ser vi også stadig, men der er kommet en ny gruppe til. Og i dag kommer der også funktionelt hjemløse - mennesker som har et sted, men som ikke kan være der. Og unge – dem så vi heller ikke, da jeg startede. Og så synes jeg generelt, at de er blevet mere synlige, altså hjemløsheden er blevet mere synlig i gadebilledet, end den var for 13 år siden.

Hvilken forskel tænker du, at Den Mobile Café gør, for dem der bruger den?

Jeg tænker, at vi når nogle mennesker, som ikke ville få et aftensmåltid andre steder - dem som har svært ved at komme andre steder end her. Og dem som ellers må vente lang tid på deres næste måltid, når byens væresteder har lukket. Og det er ikke kun maden de udtrykker taknemmelighed for – det er også samværet omkring maden – og en god snak.

MADANMELDelse: FISKEFRIKADELLER OG KOLD KARTOFFELSALAT I EN KÆRKOMMEN REGNVEJRSPAUSE

Anmeldelse af Per, hjemløs bruger i Den Mobile Café, uddannet kok

Som sædvanlig bliver jeg mødt af to smilende frivillige ved dagens besøg i Den Mobile Café. Den ene har poser på skoene for ikke at få våde fødder. Dem kan han heldigvis tage af igen, for den ellers silende regn tager sig en kærkommen pause i lige præcis det øjeblik, hvor håndbremsen i den kørende café bliver trukket, og det er tid til servering.

Vi stiller os i kø. En af de andre gæster fortæller, at de ikke var lige så heldige med vejret i går. Ovenikøbet havde bilen haft svært ved at komme gennem myldretrafikken, og havde været en halv time forsinket. Bare ti minutter kan godt føles som lang tid, når kulden bider, maven er sulten og regnen ikke giver op.

Tilbage til i dag. Bilen er her på pletten – plus/minus et par minutter, og vi kan se frem til at spise i tørvej. God start.

Maden

Dagens menu står på fiskefrikadeller og kold kartoffelsalat. Der mangler ikke noget. Og måltidet er mættende. Jeg sætter pris på en god kartoffel, så i dag er jeg heldig. Men jeg synes også, det er rigtig fint, at maden varierer – alle kan lide noget forskelligt. Jeg kan godt lide, når maden smager af noget. Det synes jeg faktisk altid, den gør her.

Service og betjening

Service og betjening er altid god. De frivillige er søde og glade, og de gør alt, hvad de kan. Der er altid tid til en snak. Det er en af grundene til, at jeg er glad for tilbuddet. Men det er også på grund af måden, maden bliver serveret på. Jeg synes der bliver taget godt hensyn til os, der skal spise den. Der er ikke en masse mennesker, der har hænderne nede i maden, som der er nogle andre steder, hvor mennesker i min situation kan få adgang til lidt at spise.

Oplevelsen som helhed

Ud af seks biler, giver jeg dagens besøg fire. Forholdene er ikke til mere. Det er jo ikke en gourmetrestaurantoplevelse – det skal det heller ikke være. Der er visse begrænsninger, når man skal spise sin mad her på gaden, fx uden mulighed for at sidde ved et bord og nyde måltidet. Igen i dag er der dog tænkt godt over, at maden skal kunne spises stående, og at den skal kunne serveres på én tallerken. Vigtigst af alt, er det en rigtig god oplevelse at komme her.

Den Mobile Café har i 2017 serveret 13.000 måltider mad, 1500 liter Kaffe/te og 250 morgenmadsposer til hjemløse borgere på gaden.

MAD OG OMSORG

Er der nogle oplevelser, som har gjort særligt indtryk?

Jeg har haft en masse mindeværdige oplevelser. Det er svært at pege på en helt konkret hændelse, som har været den særlige. Nogle gange får vi et praj fra projekt UDENFORs gadeplansmedarbejdere om en person, der sidder og gemmer sig et sted, som vi derefter opsøger med et måltid. Det første møde med en ny person på gaden gør altid indtryk – når vi får den første snak, hjælper med lidt varmt at drikke eller noget varmt tøj. Men generelt er det sociale også vigtigt. Gensynsglæden mellem os og brugerne. Jeg har

haft mange lange gode snakke på gaden. Noget af det sværeste er at skulle sige fra – altså "nu skal jeg videre". Det synes jeg godt kan være hårdt – eller "der er ikke mere mad", eller hvad det nu kan være. Det er det, der er mest øv. Men alt det andet vejer heldigvis op.

Nathjas frivilligmakker er nu mødt op. Sammen bærer de mad, kaffe og vanter ind i den specialbyggede varevogn, og sætter kurs mod rutens første stop på Frederiksberg.

ANNE KIRKEGAARD

OM DEN MOBILE CAFÉ

Den Mobile Café bringer et måltid mad, en kop kaffe og andet praktisk, såsom tøj og soveposer, ud til hjemløse mennesker, der lever på gaden i København og som har svært ved at skaffe sig disse basale fornødenheder på anden vis.

For mange af caféens brugere gælder det, at det er det eneste måltid mad, de får i løbet af dagen. Maden er lavet af projekt UDENFORs kok, som sørger for, at et besøg i Den Mobile Café giver velsmag, mæthed og god næring til den videre færd ud i byen.

Den Mobile Café er ikke blot madudbringning. Den er også et redskab til at opnå kontakt, give omsorg og skabe gode relationer til caféens brugere.

Det er frivillige, der fem dage om ugen bringer maden ud på gaden. Det gør de i tæt dialog med projekt UDENFORs ansatte.

På den måde er Den Mobile Café en væsentlig del af projekt UDENFORs daglige opsøgende gadeplansarbejde målrettet samfundets aller mest udsatte hjemløse borgere.

UDENLANDSKE HJEMLØSE

HJEMLØSE MIGRANTER HAR BRUG FOR HJÆLP - IKKE FORFØLGELSE OG CHIKANE

I 2017 HAR PROJEKT UDENFOR IAGTTAGET EN STADIG SKARPERE TONE OVER FOR MIGRANTER, DER LEVER PÅ GADEN I KØBENHAVN. UKVEMSORD, HADEFULDE TILRÅB OG TRUSLER ER NÆRMEST BLEVET EN HVERDAGSFORTEELSE.

Nogle københavnske borgere føler ubehag ved tilstedeværelsen af hjemløse i deres kvarter og klager til projekt UDENFOR over, at Den Mobile Café serverer et måltid varm mad til hjemløse lige dér, hvor de bor. De beder os om at flytte serveringen et andet sted hen, fordi de hjemløse er til gene for og skaber utryghed blandt beboerne i området.

Dét at opleve ubehag ved noget, som vi ser, er meget menneskeligt. Vi stødes ved den visuelle konfrontation med noget, som byder os imod, som vi forarges over eller ikke forstår, og det kan der være mange grunde til. Tankevækkende er det dog, at vi kan høre om kriminelle handlinger, der har konsekvenser for os alle fx milliard-svindlen mod SKAT, uden at det oprører os så meget, at vi reagerer på det. Det vi kan se, synes at påvirke os i langt højere grad end det, som vi læser eller hører om – også selv om det foregår uden for vore egne cirkler. Det særlige ubehag og modstanden mod ændringer i ens nærområde er kendt som NIMBY-effekten. Not In My Back Yard optræder ofte i forbindelse med fx etablering af vindmølleparker, vejanlæg eller etablering af sociale institutioner for svage borgere. De fleste i lokalområdet har som sådan ikke noget imod udvikling og forandring, når blot det foregår uden for deres eget territorium.

De hjemløse migranternes synlige tilstedeværelse i fastboende borgernes lokalområde aktiverer ofte NIMBY-effekten, som kan komme til udtryk i mange forskellige reaktioner. På det seneste har projekt UDENFOR iagttaget reaktioner, der har karakter af fornærmende adfærd, fx verbale krænkelser og fysiske trusler rettet mod de hjemløse migranter; af og til også forsøg på at jage dem væk fra gaden.

Hjemløse, der opholder sig i det offentlige rum, lever hele deres liv her og er nødt til at udføre alle de nødvendige og menneskelige gøremål på gaden, som vi andre henlægger til vores bolig, når vi fx sover, spiser, får et bad eller går på toilettet. Der er ingen, der ønsker at leve på denne måde, men de fleste hjemløse har ikke andre valg, eller de er for syge til at vælge at leve ligesom os.

I Danmark er det ikke ulovligt eller kriminelt at være hjemløs. Eller svensker. Eller homoseksuel. I vores

velfærdssamfund anser vi hjemløshed for at være et socialt problem og hjemløse mennesker som medmennesker, der har brug for hjælp, fordi de er havnet i en situation, som de ikke ved egen hjælp kan komme ud af. Det er vigtigt, at vi har den samme forståelse for den adfærd, der følger af at være hjemløs som fx at sove, spise og besørge på gaden. Projekt UDENFOR anbefaler derfor, at vi lægger os i selen for at finde løsninger, som på gaden kan afhjælpe de hjemløse migranternes behov for ly, mad, søvn og toiletter.

Vores anbefalinger er desværre ikke nye, for projekt UDENFOR har i en årrække både nationalt og internationalt haft fokus på den hastige vækst i antallet af hjemløse migranter. Læs fx vores 'Rapport om hjemløse migranter i København' (Del 1 / Del 2) og 'Nød har ingen nationalitet', begge fra 2012.

De udsatte og hjemløse migranter i byens rum har brug for hjælp, ikke chikane og forfølgelse. Hvis vi vælger det sidste, risikerer vi at bidrage til forfølgelse og eksklusion af medmennesker, der er anderledes. Det er en risiko, som vi ikke bør løbe, for konsekvenserne heraf kan slå skår i de stolte, humanistiske traditioner, som det danske samfund hviler på. Den tyske sociolog Zygmunt Bauman udtrykte det rammende og præcist i sin bog 'Arbejde, forbrugerisme og de nye fattige', hvor han formulerede, at når vi nægter de hjemløse adgang til basale livsforhold, så er vi i gang med at forvise dem fra gaderne. Hvis vi lykkes med det, så forviser vi dem også fra det menneskelige fællesskab.

Projekt UDENFOR mener ikke, at det er et velfærdssamfund værdigt at forfølge og ekskludere de aller mest udsatte fra byens rum. Lad os møde dem med forståelse, rummelighed og hjælp.

I projekt UDENFOR har vi med Den Mobile Café gennem mange år tilbudt de svageste medborgere på gaden et måltid mad. Det er vores erfaring, at det gode og nærende måltid i fællesskab med andre er et godt og konstruktivt afsæt for en kortere eller længerevarende indsats, der kan støtte den hjemløse til den gode og værdige tilværelse, som han eller hun ønsker.

JANE LAUSTSEN

KØBENHAVN - RIGA, EN REJSE HJEM

“I ET PLUDSELIGT ANFALD AF DÉJÀ VU SER JEG HAM STÅ I DEN SAMME KØ VED GATEN TIL FLYET TIL RIGA”.

DEN GODE HJEMREJSE

I projekt UDEFOR har vi igennem flere år eksperimenteret med metoden "den gode hjemrejse". Vi træder til, hvis en af vores hjemløse brugere kommer frem til, at fremtiden kan tegne sig lysere i hans eller hendes hjemland, end den kan her.

FAKTA OM KØBENHAVN*

HOVEDSTAD I DANMARK

GENNEMSNITSTEMPERATUR:

- VINTER: 2,8°C

- SOMMER: 15,6°C

GENNEMSNITLIGT 179 REGNVEJRS DAGE PER ÅR

INDBYGGERTAL: 590.000

1.482 HJEMLØSE BORGERE SVARENDE TIL 0,25 % AF BYENS BEFOLKNING

185 AF DE HJEMLØSE BORGERE I KØBENHAVN LEVER PÅ GADEN

715 PÅ NATHERBERG OG HERBERG.

351 HOS VENNER OG BEKENDTE.

RESTEN ANDRE STEDER.

DE TIL VURDERES AT VÆRE CA. 500 HJEMLØSE MIGRANTER.

* TALLENE ER GÆLDENDE FOR KØBENHAVNS KOMMUNE

FAKTA OM RIGA

LETLANDS HOVEDSTAD OG DEN STØRSTE BY I DE BALTISKE STATER

GENNEMSNITSTEMPERATUR:

- VINTER: 3,9°C

- SOMMER: 18°C

GENNEMSNITLIGT 180 REGNVEJRS DAGE PER ÅR:

INDBYGGERTAL: 706.000

2.280 HJEMLØSE PERSONER, SVARENDE TIL 0,3% AF BYENS BEFOLKNING

HERBERGERNE ER PRIVATE, DE OPRUSTES OM VINTEREN OG NEDRUSTES OM SOMMEREN

Riga ligger mindre end halvanden times flyvning fra Danmark. Med sin skønne arkitektur, det gamle og velbevarede bycentrum og de mange historiske og moderne seværdigheder inspirerer byen til både forlænget weekend og ferie. For at sige det som det er, så drages jeg af denne smukke by og dens imødekomende indbyggere. Jeg er vendt tilbage flere gange for at se og gense steder og seværdigheder. Og nu står jeg så igen ved gaten i Kastrup Lufthavn, klar til nye livtag med denne forunderlige og smukke by.

Det er en lun forårsdag i april. De fleste andre rejsende i køen ved gaten ligner forretningsfolk. De er optaget af deres mobiltelefoner eller læser avis. Her er også en enkelt familie og nogle par, der ser ud som om, de skal på en romantisk kæresteretur til Riga. En ung mand fanger min opmærksomhed. Han er tynd, måske midt i 20'erne, og har et mørkt fuldskæg. Han ser ned for sig og virker genert.

Jeg har set ham før, men hvor?

I min Lonely Planet kan jeg læse, at Letlands nylige overgang til markedsøkonomi har ført til stor social ulighed blandt befolkningen, men jeg har svært ved at koncentrere mig om rejsebogen, med den unge mand i tankerne.

Boarding er nu gået i gang og køen bliver langsomt kortere. Jeg kan ikke få øjnene fra ham og pludselig slår det mig, at det jo er her, her i lufthavnen, at jeg tidligere har set ham. I et pludseligt anfald af déjà vu ser jeg ham stå i den samme kø ved gaten til flyet til Riga. Det er vel et halvt års tid siden. Da stod han også i køen, med jakkens hætte trukket op over hovedet. Han havde virket nervøs; som om han var i tvivl om et eller andet, og pludselig var han sprunget ud af køen og var løbet ad exit-ruten tilbage til afgangshallen. Jeg havde undret mig over hans adfærd; havde tænkt at han måske var flyskræk. Og så har jeg ikke skænket ham en tanke siden. Før

nu, hvor han står her igen. Den tanke strejfer mig, at om lidt springer han nok ud af køen og løber tilbage til, hvor han kom fra.

Men situationen er alligevel anderledes end sidst, for den unge mand har følgeskab af en anden ung mand. De taler dæmpet sammen, og jeg får indtryk af, at de kender hinanden godt.

Ledsageren, som er skaldet, sortklædt og bærer briller med et kraftigt, markeret stel, får et opkald på sin mobil. Han besvarer det på engelsk, og jeg kan ikke undgå at høre ordene "ambulance" og "police". Af tonefaldet kan jeg fornemme, at han insisterer, hvorefter samtalen slutter.

Tilfældet vil, at vi skal sidde på samme række bagest i flyet til Riga og selv om jeg er lidt flov over min egen nysgerrighed, så beslutter jeg, at tilfældet samtidig er min mulighed for at finde ud af noget mere om disse to høje, unge mænd. Den unge mand med fuldskægget er stille. Han skiftevis halvsover eller stirrer ind i sædet foran. Når han sover, læser ledsageren i et musikblad og når han er vågen, så taler de om bands og instrumenter.

Ved indflyvningen til Riga nyder jeg viewet over byen. Det er klart vejr, og den lettiske

SOM EN DEL AF HHV. 'TRANSITPROGRAMMET' OG 'FEAD-PROJEKTET' HAR PROJEKT UDEFOR ARRANGERET 22 »GODE HJEMREJSER« I 2017.

REJSELIV

hovedstads farverige bygninger tager sig smukt og velordnet ud heroppefra. 'I think we ran out of fuel!', udbryder den unge mand nervøst, da piloten tager farten af flyet. Han virker anspændt.

To minibusser holder på landingsbanen, tæt ved flyet, da vi lander. I den ene sidder to betjente. En mand fra den anden minibus tager imod de to unge mænd fra flyet, før de stiger ind og kører væk fra landingsområdet.

Jeg går til bagageudleveringen, får udleveret min kuffert og forlader herefter lufthavnen for at tage bussen ind til centrum, hvor jeg har planer om at tage på sightseeing med en af de hyggeligt skramlende sporvogne. 'Riga, here I come!'

Uden for lufthavnen fanger de to unge mænd mit blik for sidste gang på denne tur. To reddere hjælper dem ind i en ambulance, lukker døren og forsvinder fra min rejse til Riga.

"TILFÆLDIG KVINDE PÅ VEJ TIL RIGA" / JANE LAUSTSEN

EPILOG

Den høje mand med briller er gadeplansmedarbejder i projekt UDENFOR. Han er taget med den hjemløse lettiske mand "Daniel" hjem til Riga for at sikre sig, at Daniel får en god, tryk og holdbar oplevelse. Hjemrejsen har de planlagt sammen. Daniel har tidligere fået en hjemsendelse bevilliget af kommunen, men der var ikke noget at tage hjem til, tvært imod, og Daniel var den gang vendt om i lufthavnen, og var vendt tilbage til gaden i København. Nu er han klar til at give hjemlandet et forsøg igen, og gadeplansmedarbejderen har forberedt sig grundigt. I samarbejde med Rigshospitalet, hvor Daniel frem til hjemrejsen var indlagt, og med den lettiske ambassade og sygehusvæsenet i Riga, har han blandt andet arrangeret, at Daniel bliver hentet i lufthavnen, og kørt til et værelse på en psykiatrisk afdeling i Riga, hvor han kan komme på fode igen.

Du kan læse om hele forløbet på vores hjemmeside: "Riga tur – retur" (Publikationer)

DEN GODE HJEMREJSE

I projekt UDENFOR har vi igennem flere år eksperimenteret med metoden "den gode hjemrejse". Vi træder til, hvis en af vores hjemløse brugere kommer frem til, at fremtiden kan tegne sig lysere i hans eller hendes hjemland, end den kan her. Vi yder ikke bare hjælp i forbindelse med selve rejsen, men er til stede med opbakning og støtte i hele processen. Den gode hjemrejse handler ikke kun om at flytte sig geografisk men mere om at komme ud af hjemløshed.

Bo Heide-Jochimsen, gadechef og ansvarlig for projekt UDENFORs del af Transitprogrammet, forklarer:

"Noget af det vigtigste er stabilitetsfasen som foregår i Danmark, og som gør den hjemløse borger bedre rustet til at tage overvejede beslutninger for sig selv og sin fremtid, frem for at leve efter kortsigtede overlevelsesstrategier. Det handler først om at lave en god praktisk base: En seng og noget at spise, så den daglige kamp for overlevelse bliver lettere. Og lægehjælp, også når det ikke er akut. Vigtigst er tryk-

og en stærk relation til en socialarbejder. Vi hjælper borgeren med at ordne pas og planlægge transporten, og så er det altafgørende, at vi får arrangeret, at der er nogen til at tage imod i hjemlandet. Det kan være familie, venner, sociale tilbud eller et hospital. Vi hjælper borgeren til at være i en sådan stand til selve rejsen, at han eller hun føler sig ovenpå – helbredsmæssigt, men også med bad, tøj osv. Og så tilbyder vi altid at rejse med og "overlevere", både borgeren og de informationer, der ellers ville gå tabt. En hjemrejse er ofte en sårbar fase, som kræver stor støtte, og ikke mindst tid og tålmodighed."

TRANSITPROGRAMMET

Med baggrund i projekt UDENFORs mangeårige erfaring med særligt sårbare hjemløse migranter indgår projekt UDENFOR i et samarbejde med Københavns Kommune og seks andre organisationer omkring et "Transitprogram". Transitprogrammet er målrettet udenlandske hjemløse, som udover hjemløshed har alvorlige sociale problemer kombineret med misbrug og/eller sindslidelse, og som derfor lever særligt udsat på gaden. Programmet har fokus på at yde hjælp til basale fornødenheder og en forstærket indsats til hjælp omkring hjemrejser. I 2017 har 37 borgere, som har ønsket at ændre deres ofte meget komplicerede situation, modtaget hjælp gennem projekt UDENFORs Transitprogram. 'Transit' kan være en rejse fra Danmark til et hjemland. Det kan også være fra gaden til bolig, fra misbrugende til ædru osv.

INTERNATIONALT

RAPPORT FRA UDLANDET
PHILIP TIMMS

A VIEW FROM LONDON

I HAVE SPENT 25 YEARS WORKING WITH HOMELESS PEOPLE – AND SO WAS ASKED TO LOOK AT SOME ISSUES OF HOMELESSNESS AND MENTAL HEALTH AS THEY ARE HAPPENING OUTSIDE DENMARK. SO, WHAT DO THINGS LOOK LIKE FROM LONDON? "STRANGE" IS THE ONLY WORD I CAN USE.

Over 25 years we had developed a system of health and social care for homeless people in London which was probably one of the best in Europe. The many NGO street outreach teams had been rationalised so that they were able to work together, in a coordinated way. The traditional large, low quality hostels for homeless people had been replaced with smaller, better quality projects with high-quality staffing and clear routes through which residents could move into permanent accommodation. We had managed to establish mental health outreach teams for homeless people within NHS structures. Working closely with our NGO colleagues we had been able to engage with a wide range of homeless people, enabling them to get back into housing and to get effective help for their mental health problems. There were clearly fewer people on the street with mental health problems... but in the last 5 years, all this has changed.

Ironically, the public profile of homelessness has never been higher. Every week, TV programmes and newspaper articles highlight the issue. The government has even passed a Homelessness Prevention bill. For the first time local authorities have a legal responsibility to prevent people from becoming homeless, not just to help them once they have become homeless. And yet ... the whole system of benefits, social services and mainstream mental health services that supported this process has

been shrinking as our government has pursued a policy of fiscal austerity. Over the last 5 years there has been a 20% reduction in mental health hospital beds from, by European standards, an already low level of provision. Funding for community services has been cut, with local purchasing groups spending less of their funding on mental health. There has been a 25% cut in funding for social services, and no real building of social housing. The free-market solution for housing, private-sector letting, is now the largest single source of new homelessness.

So, what is there to be optimistic about? Well, we now have an evidence base for the effectiveness

of specialist services for homeless people with mental health problems. We have the new legislation mentioned above, and a very active NGO called "Pathway" that has established homelessness hospital discharge services in many parts of the country – and which seems to have good evidence for their cost-effectiveness.

I have to remind myself that, when I moved to London in 1971, on any night you could see scores of men sleeping under the arches near Charing Cross station in central London. Thousands of people with chronic mental health problems were warehoused in large, sordid hostels, with nothing in the way of active treatment or rehabilitation or move-on. Things are nowhere near as bad as that yet – but they seem to have started to move back in that direction.

NY TVÆR-EUROPÆISK
"BEST PRACTICE MANUAL"
PÅ VEJ

NGO'er fra otte lande i Europa arbejder lige nu på en fælles "best practice manual"; et uddannelsesmateriale som skal samle erfaringer på tværs af lande og inspirere og ruste socialarbejdere bedst muligt til arbejdet med hjemløse mennesker, der lever på gaden.

"I alle lande kan man møde posedamen og posemanden, som lever isoleret og i sin egen verden. I hele Europa kan man møde et stigende antal svært psykisk syge EU-migranter, og i Sydeuropa ser vi et stigende antal psykisk syge flygtninge, der lever på gaden," forklarer Gitte Aalbæk, souschef og faglig leder i projekt UDENFOR, og forsætter: "Vi har meget at lære af hinanden, og der er et stort behov for at få udarbejdet et fælles materiale, som rummer summen af flere landes erfaringer på området, og som kan være med til at oplære nye socialarbejdere i de metoder, vi ved virker, når det kommer til gruppen af hjemløse mennesker, der lever på gaden med sammensatte sociale og psykiske problemer rundt omkring i Europa."

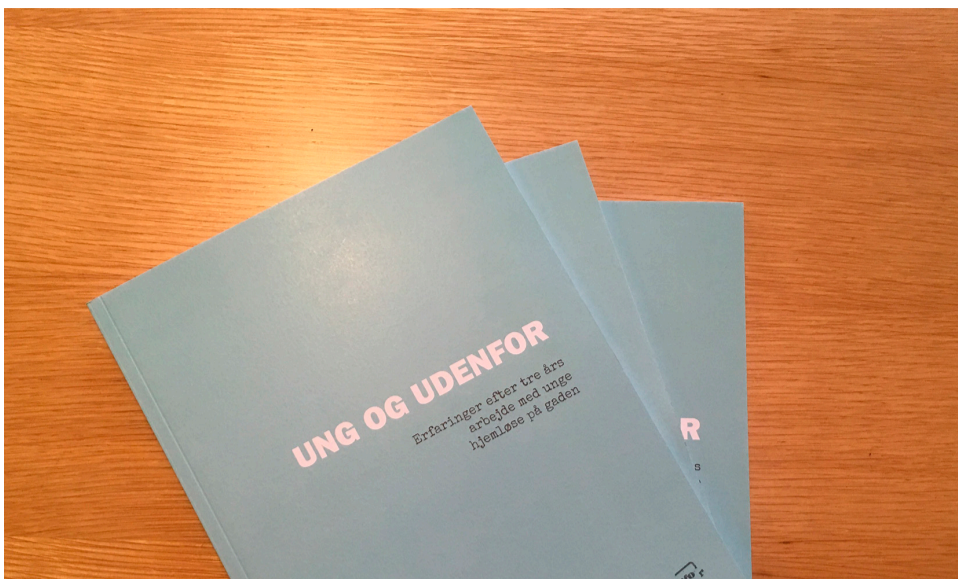
Projektet er en del af EU's Erasmus+ program og manualen forventes færdig i 2019

FAKTA

Socialarbejdere fra Frankrig, Belgien Portugal, Polen, Italien, Grækenland, Irland og Danmark er med i projektet, og mødes to gange årligt.

Projektet er en udløber af det tidligere samarbejde "Dignity and wellbeing" i den tvær-europæiske organisation SMES-Europa, der har til formål at udveksle erfaringer, udforske barrierer og styrke og udvikle nye metoder i opøgende socialt og socialpsykiatrisk arbejde på gaden

Ud over deltagelsen i SMES/Erasmus+ omkring en best practical manual er projekt UDENFOR internationalt aktive i en række sammenhænge, bl.a. som en del af "FEANTSA - sammenslutningen af europæiske organisationer, der arbejder med hjemløse".

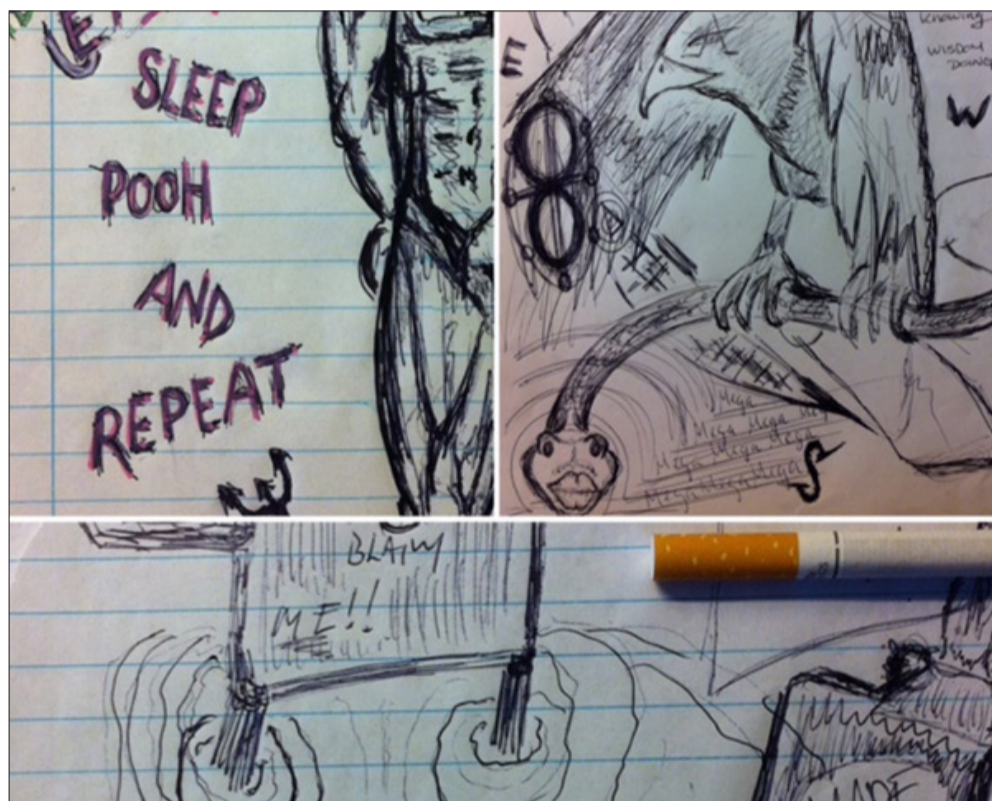
NY RAPPORT OM HJEMLØSE UNGE PÅ GADEN

I gennem tre år har projekt UDEFORs Ungeprojekt opsøgt unge, som er så udsatte, at de (i perioder eller mere permanent) lever deres liv ude på gaden – unge, som er presset langt ud af det normsættende samfund, langt ud af systemets greb og langt væk fra en tryk og opbyggelig start på voksenlivet.

I rapporten Ung og UDEFOR kan du læse om projektets metoder, aktiviteter og efterrefleksioner samt møde nogle af de hjemløse unge, der har deltaget. Find rapporten på projekt UDEFORs hjemmeside.

udenfor.dk -> Viden om -> Publikationer

JEG HAR HAFT MANGE BOLIGER, MEN DER ER IKKE SÅ MANGE STEDER, JEG HAR FØLT MIG HJEMME

SONNY ER FØDT I ET CIRKUS. ET STED HVOR VI ANDRE BETALER FOR AT BLIVE HEVET UD AF VIRKELIGHEDEN OG IND I EN VERDEN, DER I NOGLE TIMER SÆTTER OS FRI FRA ALT, HVAD DER HOLDER OS INDE ELLER NEDE. SELV TYNGDEKRAFTEN. MEN NÅR SONNY FORTÆLLER MIG OM SINE ÅR SOM HJEMLØS, OG TIDEN OP TIL, SÅ VIRKER DET MEST SOM OM HANS KAMP HAR HANDLET OM AT FINDE EN VEJ IND I VIRKELIGHEDEN.

“Vi har jo den her virkelighed, vi er nødt til at fylde ud, og det kan være svært at finde balancen, når man er ude at stå på tæer i begge sider. Jeg troede, jeg var ved at blive skør, mens jeg prøvede at tune mig ind på verden. Jeg har altid bare villet være som alle andre, men uanset hvor jeg var, følte jeg mig skæv. Jeg har haft jobs som alt fra pizzamand til lastbilschauffør, sergent og friluftvejleder, og så har jeg læst på pædagogseminariet, men den vigtigste erfaring jeg har fået, det er, at jeg ikke er som alle andre.”

Vi sidder i græsset mellem projekt UDEFOR og Brabrand sø. Solen er for en gangs skyld denne sommer ikke nærmede varmen. Sonny har smidt sko og strømper og sidder med benene trukket op under sig.

Hvad har det betydet for dig, at du har haft svært ved at falde ind og føle dig som "de andre"?

“Jamen det har betydet, at jeg har flygtet fra mig selv, og hvis nogen har det så skidt, at de forsøger at flygte fra sig selv eller prøver at ødelægge sig selv, så nytter det ikke at straffe dem. Så skal vi hellere kigge på, hvad det er for et sted, de flygter fra, og hvad kan vi gøre bedre. Vores stigmaer er vores forbedringspunkter”.

Hvad skulle der til for at du kunne bryde med det, som du oplever som dit stigma?

“Hvis vi virkelig skal ændre noget, kræver det, at der bliver lyttet, men folk har bare travlt til at tage sig af hinanden. Vi har en slags kollektiv selvbenægtelse. Kan du huske, hvordan det var at være barn og kigge på de voksne? Jeg synes godt nok, at de var meget fraværende og optaget af alt andet end det, der betyder noget, og det er jo blevet meget værre. Vi tror, at tid er penge og løber så hurtigt af sted for at få så meget som muligt ud af den, men vi skal jo ikke være slaver af den. Hvad er der galt med bare at være her en gang i mellem?”

FÅ MERE VIDEN OM HJEMLØSHED OG HJEMLØSES LEVEVILKÅR

projekt UDEFOR tilbyder oplæg, foredrag og undervisning inden for udsathed og hjemløshed på alle niveauer:

- Fra folkeskolen til universitetet.
- Hos os eller hos jer.
- Fra Gedser til Skagen.
- Som enkeltstående oplæg, som temadage eller længere forløb.
- Med assistance fra nuværende eller tidligere hjemløse, der bidrager med deres personlige hjemløseberetning.
- Vi hjælper også gerne med inspiration til studieture til København, herunder feltbesøg hos andre aktører på udsatte- og hjemløseområdet.

FÅ MERE KVALITET I INDSATSEN PÅ GADEN

I projekt UDEFOR kan vi hjælpe dig videre, hvis du har brug for sparring og inspiration eller hvis du er kørt fast i et kompliceret forløb med en bruger. Vi kan fx hjælpe med:

- Hvordan du kan finde de hjemløse, etablere kontakt og skabe en relation
- Hvad du kan gøre, når de hjemløse benægter deres hjemløshed og afviser kontakt
- Brobygning – hvornår er det rette tidspunkt?

Kontakt os på jl@udenfor.dk eller telefon 61557156 og hør mere om tilbud og priser. Du er også velkommen til at aftale tid til en uforpligtende samtale om dine udfordringer og behov.

UNGE / BYG OG BO

Og du løber jo ikke efter tiden, men du siger du løber væk fra dig selv. Kan du selv gøre noget for ikke at flygte fra dig selv, som du siger?

"Jeg tegner for at finde udtryk for alt det inden i, og nogle gange ligger der flere timers refleksion forud for et billede".

Kan du prøve at beskrive de refleksioner? Altså hvad er det dine billeder udtrykker?

"Jamen jeg tror på, at vi er styret af underbevidstheden, så nogle gange ser jeg bare, hvad der dukker op, og så kan jeg sidde i flere timer og reflektere over det, inden jeg tegner videre. Det er ret terapeutisk. Jeg har også tankemylder, og nogle gange skriver jeg mine tanker ned i stikord, og så er det mit udgangspunkt for at arbejde videre".

Ville det hjælpe på tankemylderet, hvis du fik en bolig?

Jeg har haft mange boliger, men der er ikke så mange steder, jeg har følt mig hjemme. Når jeg får ro omkring mig, begynder jeg at mærke uroen inde i mig selv.

Hvornår havde du sidst en bolig?

"For to år siden i sommeren 15 var det sidste gang, jeg havde mit eget. Jeg sover så mange steder, og det er ikke særlig tit, jeg vågner op, og ved hvor jeg er henne. Jeg skal lige først orientere mig. Det er ligesom at være i felten, altså på øvelser, ikke? Hvor du vågner og tænker okay, der skete det her i går, og nu skal jeg det, og samtidig ved jeg ikke engang, hvad dag det er".

I dag er det tirsdag, solen hænger varm og hvid over os, og selvom alle dage er hårde på gaden, så er det her ikke en af de værste; og måske, når Sonny at komme indenfor inden kulden og mørket kommer om nogle måneder, for til september kan han begynde at bygge sin egen bolig, og måske bliver det

Sonny har i 2017 deltaget i projekterne Byg UDENFOR, Café UDENFOR og i Ungeprojektet

Om Ungeprojektet

77 udsatte hjemløse unge har taget del i Ungeprojektet siden projektet startede i 2014. Ungeprojektets unge, som alle har været i berøring med gadehjemløshed, har dels modtaget omsorg, praktisk støtte, bisidderi og brobygningshjælp og er dels blevet tilbudt deltagelse i kreative aktiviteter og fællesskaber, som har kunnet give dem nye muligheder for udvikling, udfoldelse og en stemme i samfundsdebatten.

I 2017 kunne en gruppe hjemløse unge fx udstille deres egne værker på Kunstmuseet ARoS, ligesom flere hjemløse unge, fik udgivet deres digte i digtsamlingen Fiasco.

Læs mere om ungeprojektet på udenfor.dk og i den nye rapport "Ung og UDENFOR - Erfaringer efter tre års arbejde med unge hjemløse på gaden".

Stor tak til Oak Foundation Denmark, og projektets øvrige bidragsydere: Lauritzen Fonden, Antonius Fonden, Jascha Fonden samt Susi og Peter Robinsohns Fond

Om Byg UDENFOR og Café UDENFOR

Se side 10

her, han finder hjem. Jeg spørger ham, om han tror, at det betyder noget, at han selv kan være med til at bygge.

"Jeg tror, at det hjælper, at jeg selv kan sætte mit præg på min bolig, og at jeg er med i hele processen. Selv om det er fysisk arbejde, så tror jeg, at det kan have den samme lidt terapeutiske effekt, som når jeg tegner. Jeg håber, at jeg kommer til at bygge et hus, jeg kan føle mig mere hjemme i".

Hvad drømmer du mere om?

At vi stoler mere på hinanden.

Kan du uddybe det?

"Alt kommunikerer med hinanden. Vi kan måle det i hertz, så alt er egentlig bare musik, der manifesterer sig på forskellige måder, og det handler om, hvordan vi spiller, og jeg må da sige, at når jeg hører industriens march gå fremad med penge som

deres gulerod, så er det sgu mere kattejammer end baggårdsrock, og vi bestemmer jo altså selv. Står vi alle sammen i en stor kvartet og spiller efter dirigenten, så bliver det sgu den samme melodi, der kører i loop. Hvad med at bryde det lidt op og lave nogle små jazz bands og se, hvad det kan blive til, for så kan det skabe en energi, der ikke kan styres, men det vil vi ikke, vi vil dirigeres eller styres, men så styrer vi efter et mål i stedet for at se, hvad vi kan skabe sammen og lade det vokse".

Det var jo på en måde din drøm for os alle sammen. Har du en drøm mere kun for dig selv?

"Jeg håber bare snart, der sker et eller andet. Jeg ved godt, jeg kommer til at lande et sted på et tidspunkt. Jeg håber bare, det er snart. Jeg er ved at være lidt træt. Jeg trænger til at være et sted, hvor jeg bare kan være mig selv.

MARGIT ERNST

KORT NYT

I VEJLE TÆLLER DE OGSÅ

I uge 6 2018 gik to socialarbejdere på gaden for at få et indblik i gadehjemløsheden, som den ser ud i den sydjydske by Vejle. Den private organisation 'Gadeteamet i Vejle' stod bag tiltaget efter erfaringsudveksling med projekt UDENFOR, som systematisk har udført nattetællinger i København igennem flere år. De to socialarbejdere fandt syv udesovere på deres tur rundt i byens gader. "I projekt UDENFOR ser vi rigtig positivt på initiativet, og håber, at flere danske byer vil følge efter" udtaler Gitte Aalbæk, faglig leder og souschef i projekt UDENFOR. "Når vi - ligesom Gadeteamet i Vejle - går på gaden for at registrere dem, vi kan finde, i netop uge 6, er det fordi vi her kan bidrage til VIVE's registerundersøgelse af hjemløshedens omfang i Danmark. Derudover er jævnlige nattetællinger med til at give os et indblik i gadehjemløshedens karakter og udvikling og i udesoverens forhold."

En tilfældig nat i samme uge fandt projekt UDENFOR 48 "udesovere" i København.

'VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd' registrerede i alt 121 hjemløse borgere i Vejle i uge 6 2017 - Vejle har således oplevet en stigning i antallet af hjemløse borgere på 21% siden 2015.

BREVKASSE

PSYKIATER OG STIFTER AF PROJEKT UDENFOR, PREBEN BRANDT, SVARER PÅ SPØRGSMÅL FRA LÆSERNE

Kære Brevkasse
Som praktiserende læge er jeg overrasket over, at jeg har så få konsultationer med hjemløse. Jeg har i sagens natur svært ved at tage på opsøgende 'hjemmebesøg'. Hvordan kan jeg blive en bedre læge for disse borgere?

Venlig hilsen
Lone Bonde Petersen

Kære Lone.
Tak for dit brev. Mennesker, der lever som hjemløse har flere lidelser, somatiske såvel som psykiske, end befolkningen i almindelighed. Så det er vigtigt, at sundhedsvæsenet er opmærksomt på borgere, der er hjemløse. Det vigtigste for dig som praktiserende læge er, at du er villig til en konsultation ud af huset, hvis du får en henvendelse og ved, hvor du skal tage hen. Og i øvrigt skaber rammer i din konsultation, hvor også mennesker der er anderledes, kan føle sig velkomne.

Venlig hilsen
Preben Brandt

Kære Brevkasse
I disse tider med flere unge hjemløse har jeg som skoleleder tænkt på, om vi lærere kan gennemskue hvilke børn, der risikere at blive hjemløse senere i livet, og ikke mindst være med til at forebygge det.

Med venlig hilsen
Lene Gjøll

Kære Lene.
Det er veldokumenteret, at børn, der vokser op med svære omsorgssvigt i hjemmet har større risiko for at blive socialt udsatte og hjemløse senere i livet end andre børn. Disse børn har også større risiko for at blive marginaliserede i skolen med mobning fra de andre børn eller set som forstyrrende og uinteresserede elever af lærerne. Man ved, at en god tryk kontakt til en voksen, kan spille en afgørende rolle for et fremtidigt bedre liv.

Venlig hilsen
Preben Brandt

Kære Brevkasse
Jeg har tidligere i mit liv været uden egen bolig i perioder. De sidste mange år har jeg haft en god bolig. Jeg har haft god hjælp såvel fra min kommune som fra en organisation. Jeg vil bare sige, at støtte, når man har fået en bolig, er meget vigtigt.

Med venlig hilsen
Charles Tover

Kære Charles.
Der er vel bare at svare, at du har fuldstændig ret. Det er desværre ikke altid, at dette tilbydes, eller at det tilbydes på en måde som passer til modtagerens behov og ønsker. Det er godt når det lykkes, men kan og bør gøres meget bedre.

Venlig hilsen
Preben Brandt

BYG OG BO

...FORTSÆTTELSE FRA SIDE 1: DE FØRSTE MOBILE TRÆHUSE TIL HJEMLØSE REJSER SIG I AARHUS

På en frostdækket grund i et kolonihaveområde vest for Aarhus centrum er to yngre mænd så opslugte af dialogen om det rigtige valg af gulvbræddeskruer, at de slet ikke opdager min tilstedeværelse. Jeg har listet mig ind af den åbne port til byggeskuret, som ligger placeret 30 meter fra Brabrand sø, hvor fugle og løbere dagligt finder ro og åben horisont.

Den ene af de to byggemænd er 24-årige Kasper. Han sidder på hug i den 2,2 meter høje træstruktur, der er omdrejningspunktet for den livlige diskussion af skruer. Og som inden længe skal blive hans bolig.

Jeg glæder mig rigtig meget" siger Kasper, da jeg udnytter et stille øjeblik til at høre mere om den unge mand med de lyse dreadlocks og de træplader, han er ved at gøre klar til dagens byggearbejde. Han kigger op på den solide ramme, der allerede nu giver anledning til forestillinger om det hjem og det liv, der skal udfolde sig dér, og fortæller mig, at de lige nu arbejder på gulvkonstruktionen, og da huset er projektets allerførste, må de prøve sig lidt frem.

Da jeg spørger ind til, hvad der ser ud til at være en tryk og hjemmевant gang på den interimistiske men veludrustede byggeplads, fortæller Kasper, at han for nogle år siden, inden tingene "skred for ham", gik på tømreruddannelsen.

I gennem projekterne Byg UDENFOR og Café UDENFOR kan mennesker, som er hjemløse, blive en del af et arbejdsfællesskab og være med til at bygge små mobile boliger til sig selv og andre hjemløse. Boligerne skal ifølge projektplanerne placeres midlertidigt i mindre klynger på tomme udviklingsgrunde i Aarhus, udpeget af Aarhus kommune, hvor de tilknyttes bostøtte.

"De første fem huse bliver realiseret i løbet af foråret", forklarer den anden af de to byggemænd, Kim. Han er tømrer og arkitekt, og er ansvarlig for det byggetekniske arbejde. De fire øvrige huse bliver bygget

af MONSTRUM arkitekter - også i tæt samarbejde med de borgere, der skal bo i dem.

“ LIGE NU BOR JEG PÅ ET HERBERG, MEN JEG VIL GERNE NOGET ANDET

"Udover, at du på sigt står med en bolig, som er din, og som du har været med til at udforme, hvad har så fået dig til at kaste dig ind i det her projekt?", spørger jeg Kasper, da vi følges op imod kolonihavegrundens hovedhus, hvor Helga som er kok og frivilligkoordinator i "Cafe UDENFOR", har gjort klar til frokost.

"Jeg har levet som hjemløs i otte måneder. Lige nu bor jeg på et herberg, men jeg vil gerne noget andet. Jeg har prøvet en masse ting, men jeg har ikke fundet min vej endnu. Jeg er blevet sendt i alverdens former for aktivering, som har ramt helt ved siden af. Stedet her giver mulighed for at bidrage med noget af det, jeg kan, og for at drømme om fremtiden og mit videre liv"

ANNE KIRKEGAARD

ARKITEKTEN OG HJEMMET

- REFLEKTIONER FRA EN SAMARBEJDSPARTNER

Vi mener, at anstændige levevilkår er en menneskeret, og at den kan fremmes ved at tænke i helheder, og ved at integrere både tekniske, sociale og æstetiske aspekter i byggeri og planlægning. Boligen er det, de fleste mennesker opfatter som deres hjem. Det er her, vi trækker os tilbage, hvor vi kan socialisere i vante omgivelser og være os selv. Det er vores base, et sted vi lader op. Det er herfra vores dagsrytme starter og slutter - et omdrejningspunkt. At have et hjem er for de fleste mennesker et helt grundlæggende eksistentielt behov for at trives i livet. Byen er de hjemløses hjem - et netværk af ruter og samlingssteder, hvor de hjemløse lever deres hverdag, har rutiner og hvor de bruger toilet, spiser og sover. Det er en tilstand af gentagelse og omskiftelighed på en og sammen gang.

Vi ønsker, at boligen skal kunne understøtte den hverdag mange hjemløse har, hvor de bruger byen og de tilbud, der er. Måske vil mange drikke deres morgenkaffe i boligen, pakke en taske og gå på gaden hele dagen og være i det liv, de er trygge ved. For derefter først at vende tilbage til boligen om aftenen for at sove. Andre vil måske bruge den som en base, hvor aktiviteter udgår fra i løbet af dagen. Boligen skal blive en naturlig base - "et helle". Det skal være et sted, hvor man kan låse sin dør, et sted hvor man kan sove trygt og opbevare sine ejendele. Et sted man føler sig hjemme.

- ARKITEKTER UDEN GRÆNSER

FAKTA

OM BYG UDENFOR OG CAFÉ UDENFOR

For mennesker, der lever på gaden, og har gjort det længe, kan det være svært at føle sig hjemme i en bolig. Med projektet Byg UDENFOR vil projekt UDENFOR gøre det lettere ved, at hjemløse borgere selv kan være med til at bygge små mobile og fleksible boliger, der er skabt til at understøtte det liv og den hverdag, som de ønsker og føler sig trygge ved. Byg UDENFOR, som ligger i Aarhus, hænger tæt sammen med projektet Café UDENFOR, hvor udsatte hjemløse, der ikke kan rummes i det etablerede system, kan blive en del af et arbejdsfællesskab sammen med andre hjemløse, frivillige og ansatte omkring drift og udvikling af den flytbare café.

Udviklingen af de flytbare boliger er udført i tæt samarbejde med Arkitekter Uden Grænser. Øvrige samarbejdspartnere i 2017 har været Aarhus Kommune og MONSTRUM arkitekter.

Byg UDENFOR og Café UDENFOR bliver ugentligt besøgt af 15-20 (deltagende) gæster - hjemløse borgere, frivillige og "brugere i arbejde". I 2017 har 20 hjemløse borgere modtaget hjælp og rådgivning, og 6 hjemløse borgere er skrevet op til at få et hus i 2018.

FEAD-PROJEKTER

Byg UDENFOR og Café UDENFOR er delvist finansieret med midler fra EU's støtteprogram Den Europæiske Fond for Bistand til de socialt Dårligst Stillede (FEAD).

Projekt UDENFOR driver en række øvrige FEAD-finansierede aktiviteter i København, hvor to medarbejdere er ansat til at opsøge dårligt stillede hjemløse med særlige udfordringer som psykiske problemer, misbrugsproblemer, gæld, fattigdom, ringe eller ingen tilknytning til kommunernes hjemløseindsats, og som oftest ikke har tilknytning til det etablerede arbejdsmarked.

I 2017 har FEAD-projektet i København nået 43 gadesovere bl.a gennem projekt UDENFORs vifte af tilbud til målgruppen herunder: "Locker Room", hvor sårbare hjemløse kan opbevare deres ting og modtage rådgivning og socialfaglig støtte, "Den Gode Hjemrejse", hvor udenlandske hjemløse kan få hjælp til eventuelle hjemrejser og "Ture ud af vante omgivelser", hvor vi i løbet af året har kunnet tilbyde 15 sårbare hjemløse borgere et tiltrængt rekreativt afbræk fra gadelivet.

ANNONCE BYGGEMATERIALER?

Byg UDENFOR er på en og samme tid et socialt udviklingsprojekt og et CSR-vindue for virksomheder, samarbejdspartnere og andre bidragsydere, som ønsker at gøre en forskel for hjemløse mennesker i Danmark. Kan din virksomhed bidrage til projektet - fx med sponsorat af byggematerialer, så hører vi gerne fra jer, og står naturligvis til rådighed med yderligere oplysninger om projektet og de CSR-muligheder, vi tilbyder samarbejde omkring.

NYT FORSKNINGSPROJEKT OM KVINDER OG HJEMLØSHED

DET ER SENT EN TIRSDAG AFTEN, OG JEG SIDDER PÅ EN VARME-STUE OG SMÅSNACKER MED EN KVINDE OVER EN SANDWICH. VI HAR IKKE TALT SAMMEN RET LÆNGE, FØR HUN BRINGER SINE BØRN PÅ BANE.

Jeg er antropolog i projekt UDEFOR og forsker i kvinder, køn og hjemløshed i Danmark. Jeg går bl.a. på gaden og besøger varmestuer, boformer og andre hjemløsetilbud, og jeg taler med hjemløse kvinder samt relevante fagfolk. Det er min kontinuerlige undren og mine opdagelser, som driver projektet fremad og lader det gro fra dem, som det hele handler om.

Kvinden på varmestuen fortæller mig, at hendes mindreårige søn er blevet tvangsfjernet. Hun rejser sig op, og i et forvredet ansigtsudtryk udbryder hun: "jeg bliver sindssyg!" Smerten i hendes stemme rammer mig, får mig til at tøve, og i stedet for at bede hende uddybe, lader jeg hende føre vores samtale i en anden retning. Jeg ville dog gerne have spurgt hende, hvorfor hun mener, at sønnen er blevet fjernet, og hvad hun tænker derom. Hvorfor besøger hun ham ikke? Og er der nogen, som hjælper hende med det praktiske og med sorgen?

Jeg har bemærket, at hjemløshed har stor betydning for hjemløse kvinders sociale relationer, og at dette skæringsfelt ofte har en kønnet dimension. Manglen på et hjem eller en stabil bolig, undertiden i kombination med sociale problemer, påvirker kvinders til- og fravalg af relationer mens andre fratages eller påtvinges dem. Praktiseringen af sociale relationer udgør derfor et interessant vindue til at udforske kvinders hjemløshed.

Ideen og idealet om moderskab spiller en central rolle blandt mange hjemløse kvinder. Den amerikanske antropolog Joanne Passaro har skrevet, at fordi hjemløse kvinder er mødre, eller har mulighed for at blive det, bliver de særbehandlet både af loven og af skik. Ifølge Passaro helliggøres kvinder af moderskabet og løftes derfor væk fra gaden. Moderskab er selvsagt ingen magisk kappe, som værner kvinder mod at havne på gaden. Og selvom boligløse forældre med afhængige børn ofte prioriteres til en bolig, kan tvangsfjernelser omvendt også accelerere en social deroute og i nogle tilfælde resultere i hjemløshed. Passaros argument er

MODERSKAB ER SELVSAGT IKKE EN MAGISK KAPPE, SOM VÆRNER KVINDER MOD AT HAVNE PÅ GADEN.

måske især interessant i forhold til det pres, som påhviler og pålægges hjemløse mødre. I projektet udforsker og udfolder jeg moderskabets flertydighed: når det er en glæde, drivkraft og en ressource, og når det udmunder i sorg og afmagt eller bliver en kilde til skam og skyld.

Jeg er samtidig interesseret i de modreaktioner, som kan opstå, når traditionelle måder at være en familie på forhindres. En kvinde har f.eks. fortalt mig, at hendes rolle som mormor udfordres af, at hun bor på et herberg og derfor ikke kan få sit barnebarn på besøg. Til gengæld har kvinden fundet på andre måder, hvorpå de to kan være sammen. Inspireret af dette spørger jeg, hvordan

hjemløshed også kan påvirke positive refigurationer af familieroller?

Hjemløse kvinder er mere og andet end (potentielle) mødre, og parforhold udgør en anden interessant tematik. Fordi sex for mange hjemløse kvinder er en strategi til at komme indendørs, og idet kvinderne generelt er seksuelt udsatte på gaden og på herberger, bliver der i forskningen såvel som blandt praktikere ofte fokuseret på overgreb og såkaldt "gråzone-prostitution". Det er også vigtigt (!) men et andet væsentligt spørgsmål er, hvorvidt og hvordan der er tilstrækkelig opmærksomhed på at sikre og støtte hjemløse kvinders mulighed for godt samliv og seksualitet?

Fortællinger om brudte relationer og opslidte netværk er noget jeg ofte støder på, når jeg færdes blandt hjemløse kvinder og studerer litteratur på området. Der tegner sig dog også et andet mønster i forhold til den sociale aktivitet, nemlig at mennesker i en hjemløsesituation undertiden påtvinges et fællesskab med andre mennesker, som de ikke selv ville have valgt eller endda ikke bryder sig om. Det er noget, jeg vil se nærmere på, ligesom jeg vil undersøge om gaden også giver adgang til anderledes og positive fællesskaber.

Ovenstående er glimt af nogle af de spor, som guider projektet. Nogle vil bringe os videre, andre ender blindt. Men i processen lærer vi hvilke spørgsmål, som giver mening at stille, så vi kan få mere viden om kvinders mangfoldige hjemløshed.

ANNE-SOFIE WIELAND MAINI-THORSEN

KORT OM FORSKNINGSPROJEKTET "HJEMLØSHED I ET KØNSPERSPEKTIV"

Forskningsprojektet er et antropologisk eksplorativt studie af hjemløse kvinder i Danmark, baseret på møder og interviews med hjemløse kvinder og praktikere på området.

projektet startede i oktober 2017 og afsluttes i juli 2018.

Feltarbejdets resultater udmøntes i en afsluttende rapport målrettet fagfolk, politiske beslutningstagere og andre inden hjemløsefeltet.

Forskningsprojektet er støttet af Helsefonden og Oak Foundation Denmark.

BRUGERNE AF PROJEKT UDEFORS OPSØGENDE GADEPLANSARBEJDE 2017

projekt UDEFORS gadeplansmedarbejdere opsøger sårbare hjemløse mennesker på gaden, stiller sig til rådighed og tilbyder en relation, hjælp og eventuelt brobygning til relevante tilbud.

Målgruppen for projekt UDEFORS gadeplansarbejde er mennesker, som bor og lever udenfor, som udoover hjemløshed kæmper med flere sammensatte problemer og som ikke modtager den støtte, de åbenlyst har behov for og ret til.

Hvis kontakten bliver længerevarende og rækker ud over en snak, et råd eller en portion mad, oprettes en journal. En gennemgang af projekt UDEFORS journaler viser, at organisationens gadeplansmedarbejdere i 2017 har haft længerevarende relationer med 102 særligt sårbare hjemløse på gaden. Af disse var:

**83 mænd
19 kvinder**

**25 under 30 år
73 mellem 31 - 59 år
4 over 60 år**

**41 fra Danmark
11 fra øvrige nordiske lande
43 fra øvrige EU-lande
7 fra ikke EU-lande**

Udover at sikre de hjemløse en relation til en socialarbejder og at sikre basale fornødenheder på gaden såsom mad, varmt tøj, soveposer og brobygning til relevante tilbud for den enkelte, har projekt UDEFOR i 2017 blandt hjulpet med:

- at komme indenfor og sove
- at genskabe mistet kontakt til familie/bekendte
- samvær under hospitalsindlæggelser og brobygning ved udskrivelse
- at agere bindeled mellem sagsbehandlere på tværs af hjælpesystemer
- anskaffelse af personlige papirer
- ture ud af vante omgivelser
- hjemrejser

70 borgere har i 2017 haft et personligt skab i projektet "Locker Room", som tilbyder aflåst skabsplads til særligt sårbare hjemløse mennesker. Tilbudet om et skab er en del af organisationens relationsarbejde, og er kombineret med tilbud om socialfaglig støtte.

Fem dage om uge har mellem 30 og 50 personer modtaget et varmt måltid mad i Den Mobile Café.

TAK TIL

projekt UDEFOR siger stor tak til alle, der i 2017 har bidraget til vores arbejde for at forbedre forholdene for samfundets allermest udstødte. Tak til fonde og bidragsydere for økonomisk støtte til vores projekter i både København og Aarhus. Tak til firmaer og privatpersoner, der har doneret naturalier til fordel for vores brugere på gaden. Tak til de frivillige, der bidrager med et uvurderligt engagement i vores arbejde. Og tak til de hjemløse borgere, vi møder hver dag, for gode stunder og for alt det vi får tilbage.

EVENTS 2017

6.5.2017

“FÆLLESSKABET” PÅ KANTEN

CHRISTIANSHAVN, KØBENHAVN

projekt UDEFOR var med da Kombineret Ungdomsuddannelse (KUJ) og Fritidsakademiet – FRAK inviterede til en eftermiddag på havnen om udsatte grupper i København. De besøgende hjalp os med at forvandle et gammelt karlekammerskab til et sprudlende og inkluderende fællesskab som satte fokus på hjemløshed blandt unge

1.6.2017

FERNISERING OG BOGRELEASE

CAFÉ MELLEMRUMMET, KØBENHAVN

I anledning af udgivelsen af bogen “BERETNINGER fra projekt UDEFOR” inviterede projekt UDEFOR til release og fernisering af værker fra bogen samt intimkoncert med singer-songwriter Roxy Jules.

19.8.2017

“ET HJEM UDEFOR” - KUNSTSTUDSTILLING

KUNSTMUSSEET AROS, AARHUS

Gennem kunstprojektet “Et hjem udenfor” gav unge fra gaden deres bud på, hvad et hjem er for dem, og hvordan hjemlighed kan føles og opleves. Projektet var et samarbejde mellem projekt UDEFOR, AROS og kunstnerne Jens Haaning og Mikkel Carl.

26.8.2017

BRUGERNES BAZAR

KONGENS HAVN, ODENSE

I august kunne du traditionen tro møde os til det åbne arrangement Brugernes Bazar i Odense, hvor vi sammen med en række andre organisationer i år satte fokus på udsathed og alderdom.

GÅ IKKE GLIP AF NOGET!
TILMELD DIG VORES
NYHEDSBREV PÅ
UDEFOR.DK OG
FØLG MED I VORES
INITIATIVER

“DET ER MULIGT AT ÆNDRE SITUATIONEN FOR UDSATTE BORGERE”

FAGLIG LEDER GITTE AALBÆK INTERVIEWER STIFTER PREBEN BRANDT

Projekt UDEFOR har holdt 58 oplæg og udgivet en lang række artikler i 2017. Du har selv stået for flere af dem; hvorfor er det vigtigt at bruge kræfter på formidling i arbejdet omkring hjemløshed?

Da jeg grundlagde projekt UDEFOR, havde jeg i en årrække været aktiv i forhold til at skrive artikler, indlæg til fagblade og aviser, der satte den hjemløshed, jeg så, til debat. Allerede dengang kunne jeg se, at det er muligt at ændre situationen for udsatte borgere, men at der er en række barrierer i samfundet, som det er nødvendigt at gøre opmærksom på, for at skabe forandringer og forbedringer. Derfor er det vigtigt, at vi aktivt bruger de erfaringer, vi gør os, med de mennesker, vi arbejder med til dagligt, og at vi deler ud af dem. Vores oplæg og artikler er absolut værd at bruge tid på. Ser jeg tilbage over de 30 år, jeg har været aktiv på hjemløseområdet, kan jeg se en række forandringer, som er kommet af den debat, som vi har været med til at sætte i gang ved at gøre opmærksomme på den virkelighed, vi er vidne til på gaden.

Synes du vi er gode nok til at sikre kvalitet og nuancering i vores formidling?

Jeg synes, vi har en rigtig alsidig formidling, som kan nå ud til mange typer af læsere, lyttere og debatorer. Dels gør vi, hvad vi kan, for at inddrage brugerne. Det er vi især optaget af på vores forlag, hvor vi lige har udgivet to digtsamlinger med digte af hjemløse. Dels er vi optaget af, hvordan alle i projekt UDEFOR – gadeplansmedarbejdere, kontor- og køkkenmedarbejdere – holder oplæg og bidrager til projekt UDEFORs sociale medier, hvilket også gør, at vi kan stille os bredt til rådighed med vores viden, fx på uddannelsessteder, læseklubber, menigheder eller på konferencer. Vi kan tale ud fra mange synsvinkler, fordi vi har mange fagligheder i spil. Og så når vi ud i hele landet med de forskellige typer af oplæg, vi tilbyder. Vi kører gerne langt for at dele ud af vores viden.

Meget af det vi kommer med – fx på sociale medier og i oplæg omkring gadeplansarbejdet – er baseret på øjenvidneberetninger, det skal man ikke kimse af. Derfor kan formidlingen jo også gå hen og være lidt for simpel. Og vores deltagelse i den socialpolitiske debat bærer selvfølgelig præg af, at vi har et sæt værdier og holdninger om-

kring hvad “det gode” er, som er de værdier, vi i sidste ende gerne vil have Folketinget til at lytte til, og tage til efterretning. Men sideløbende med vores erfaringsbaserede og værdibaserede formidlingsindsats er vi meget opmærksomme på, at ville levere, hvad man kalder objektiv viden og basere vores videndeling på tilgængelig forskning. Vi har også selv i 2017 startet et forskningsprojekt, hvor vi ser på hjemløshed i et kønsperspektiv, og har i løbet af året haft en række forskere til at bidrage til vores nyhedsbrev.

Hvor kan vi så blive bedre?

Man kan altid forbedre sig, og vi skal altid forbedre os. Personligt så jeg gerne endnu mere forskning hos projekt UDEFOR i fremtiden. Når jeg nævner forskning i forbindelse med formidling, er det fordi jeg gerne ser, at vi også leverer videnskabeligt behandlet viden om det, vi går og ser i dagligdagen, analyseret med antropologiske metoder. I Danmark har vi rimelig gode tal på området. Men der mangler god kvalitativ forskning.

UNDERVISNING

HVAD TAGER I MED JER FRA UNDERVISNINGEN IDAG?

Silja, folkeskoleelev fra 10. klasse på privatskolen Als efter undervisningsdag i projekt UDEFOR.

“Jeg var virkelig glad, da jeg fik at vide, at vi skulle lave sådan noget. Det er ikke lige noget, man normalt laver på en studietur til København. Jeg har lært en masse om årsagerne til, at folk bliver hjemløse. De ser det som en udvej, og selv om jeg godt vidste, at der kunne være grunde til at folk ender på gaden, så kom det bag på mig, at der ligger så meget bag. Alle har deres egen historie.”

Hannah, socialpædagog i Kirkens Korshærs herberg - efter oplæg fra to gadeplansmedarbejdere i projekt UDEFORs ungeprojekt.

“Det var godt at høre om projekt UDEFORs opsøgende tilgang til de unge hjemløse på gaden, og at få et indblik i, hvordan relationerne tager tid at opbygge med denne målgruppe, og hvordan vedholdenhed og tilstedeværelse kan gøre meget. Oplægget gav mening og var spændende”.

projekt UDEFORs undervisningsaktiviteter er en bred vifte af oplæg, foredrag og undervisning inden for hjemløshed og hjemløses levevilkår.

Vores oplæg og foredrag efterspørges af professionelle, der arbejder med udsatte og hjemløse borgere og af studerende og praktikere fra både Danmark og udlandet

I 2017 har projekt UDEFOR holdt 58 oplæg og foredrag. Af disse var 39 undervisningsoplæg på uddannelsesinstitutioner og for praktikere, mens 19 oplæg var for foreninger, politikere, institutioner, virksomheder m.fl.

Vi har i 2017 haft gæster fra USA, Norge, Finland og Brasilien, lige som vi i EU-sammenhæng har holdt flere oplæg for tværeuropæiske netværk på hjemløseområdet.